



ZESPÓŁ SZKÓŁ EKONOMICZNYCH IM. S. STASZICA W POZNANIU



WEWNĄTRZSZKOLNY SYSTEM DORADZTWA ZAWODOWEGO

I. WSTĘP

Wewnątrzszkolny System Doradztwa Zawodowego, zwany dalej WSDZ, obejmuje ogół działań podejmowanych przez Technikum Ekonomiczno-Administracyjne nr 1 (TEA) w Zespole Szkół Ekonomicznych im. S. Staszica w Poznaniu, w celu prawidłowego przygotowania uczniów do wejścia na rynek pracy oraz wyboru dalszej drogi kształcenia.

System ten określa rolę i zadania osób odpowiedzialnych w ramach rocznego planu działań, czas i miejsce realizacji zadań, oczekiwane efekty, metody pracy. Adresatami WSDZ są przede wszystkim uczniowie, to oni planują swoją karierę edukacyjno-zawodową i na nich skupiają się oddziaływania ze strony grona pedagogicznego, wychowawców, doradcy zawodowego, pedagoga, psychologa i rodziców. Ponadto adresatami są ich rodzice, nauczyciele oraz instytucje wspomagające proces doradczy. Uczeń przygotowany do podjęcia decyzji edukacyjnej i zawodowej to taki, który zna swoje zainteresowania i predyspozycje, potrafi dokonać samooceny i ma plany na przyszłość.

Technikum Ekonomiczno-Administracyjne nr 1 w Zespole Szkół Ekonomicznych im. S. Staszica kształci uczniów w 4 zawodach: technik ekonomista, technik informatyk, technik obsługi turystycznej, technik organizacji reklamy. Szkoła zajmuje znaczące miejsce w kształceniu kadr średniego szczebla w tych zawodach. Absolwenci są cenionymi pracownikami znanych poznańskich zakładów pracy oraz zakładają własne firmy.

Od kilku lat obserwujemy rosnącą tendencję do podejmowania przez absolwentów pracy i jednocześnie kształcenia na niestacjonarnych studiach wyższych. Wiąże się to z faktem znajdowania atrakcyjnego zatrudnienia zaraz po ukończeniu szkoły, zwłaszcza przez absolwentów w zawodzie technik ekonomista. Niewielki odsetek absolwentów zmienia także kierunek kształcenia, nie poszukując pracy w wyuczonym zawodzie i podejmując studia pozwalające nabyć odpowiednie do zamierzeń kompetencje.

Przeprowadzona diagnoza wykazała, że uczniowie posiadają wiedzę na temat, tego jakie zawody mogą wykonywać po zakończeniu nauki i na jakich stanowiskach mogą pracować, natomiast posiadają niepełne informacje na temat swoich mocnych i słabych stron, możliwości rozwoju osobistego możliwości dalszego dokształcania i rozwoju. Wykazują też braki w praktycznych umiejętnościach sporządzania dokumentów aplikacyjnych

Wskazane jest zatem podjęcie działań skierowanych na uzupełnienie i usystematyzowanie wiedzy uczniów na temat ich predyspozycji, możliwości rozwoju oraz funkcjonowania na rynku pracy.

II. STANDARDY REALIZACJI WSDZ W SZKOLE

W celu zapewnienia właściwej organizacji doradztwa zawodowego, odpowiedniego wspierania uczniów oraz zwiększenia roli podmiotów zewnętrznych w podniesieniu jakości kształcenia WSDZ w Technikum Ekonomiczno-Administracyjnym nr 1 w Zespole Szkół Ekonomicznych będzie realizowany w oparciu o następujące standardy:

1. Organizacja Wewnątrzszkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego (WSDZ) w szkole

- Wewnątrzszkolny System Doradztwa Zawodowego, jest zbieżny z programem wychowawczo – profilaktycznym szkoły;
- w szkole wyznaczona jest osoba koordynująca realizację WSDZ a szkoła, w tym wszyscy nauczyciele, projektują wspólne działania w obszarze WSDZ;
- w ramach WSDZ systematycznie realizowane są zajęcia z zakresu doradztwa edukacyjno – zawodowego (rozwijające kompetencje wskazane w Ramowym Programie WSDZ oraz zgodne z ramowym planem nauczania obejmującym realizację zadań edukacyjnych z zakresu doradztwa zawodowego w wymiarze minimum 10 godzin dla technikum – począwszy od roku szkolnego 2019/2020);
- szkoła w ramach realizacji WSDZ współpracuje z pracodawcami lokalnego rynku pracy, przedstawicielami firm reprezentujących branże, w których kształceni są uczniowie oraz instytucjami zewnętrznymi wspierającymi działania z zakresu doradztwa zawodowego;
- w szkole prowadzone są działania związane z doskonaleniem nauczycieli w obszarze doradztwa zawodowego;
- w szkole systematycznie przeprowadzana jest ewaluacja WSDZ, która odnosi się do wszystkich działań skierowanych do uczniów, ich rodziców i nauczycieli: udzielanej informacji, konsultacji indywidualnych i grupowych zajęć edukacyjnych.

2. Tworzenie i realizacja własnej ścieżki edukacyjno – zawodowej ucznia

- w szkole zapewnia się uczniom dostęp do usług doradczych służących rozpoznawaniu i nazywaniu własnych zasobów osobistych oraz ich wykorzystaniu w kształtowaniu swojej drogi zawodowej.
- szkoła działa w kierunku rozwoju postaw przedsiębiorczych i innowacyjności uczniów.
- w TEA prowadzone są zajęcia dotyczące rekrutacji do szkół wyższych, KKZ, uzupełnienia kwalifikacji, zapotrzebowana rynku, oczekiwań pracodawców, rozmów kwalifikacyjnych.
- nauczyciele poszczególnych przedmiotów przekazują uczniom informacje na temat zawodów, w których będą mogli wykorzystać wiedzę z nauczanego przez nich przedmiotu.
- w szkole organizowane są zajęcia pozalekcyjne rozwijające talenty, pasje uczniów, wskazujące nowe obszary do rozwoju.

- w ramach realizacji doradztwa edukacyjno - zawodowego uczniowie tworzą Indywidualne Plany Kariery (IPK).
- szkoła wspiera uczniów w sytuacji wątpliwości związanych z wyborem zawodu, nietrafnego wyboru zawodu oraz konieczności dokonania ponownego wyboru ścieżki kształcenia.
- w szkole funkcjonuje Szkolny Punkt Informacji i Kariery (SPInKa) umożliwiający realizację działań z zakresu doradztwa edukacyjno – zawodowego.
- szkoła korzysta z oferty szkoleniowej Centrum Doradztwa Zawodowego dla Młodzieży (CDZdM).
- w ramach WSDZ nauczyciele informują rodziców o zmianach w kształceniu zawodowym oraz o możliwościach podnoszenia przez ich dzieci kwalifikacji zawodowych w oparciu o realizowaną przez nich ścieżkę kształcenia
- na stronie internetowej szkoły zamieszczona jest zakładka związana z doradztwem zawodowym
- szkoła zamieszcza na swojej stronie internetowej linki do stron promujących szkolnictwo zawodowe, wspierających rozwój zawodowych oraz zawierających informacje związane z doradztwem zawodowym.

3. Wdrażanie działań służących podnoszeniu jakości kształcenia, w tym współpraca z pracodawcami:

- w szkole monitoruje się osiągnięcia uczniów w cyklu kształcenia oraz bada losy absolwentów;
- pracodawcy biorą udział w analizie wyników egzaminów zawodowych. Wnioski z analizy są wykorzystywane do ewentualnej modyfikacji programów nauczania, we współpracy z pracodawcami;
- pracodawcy biorą udział w doskonaleniu zawodowym nauczycieli, w szczególności nauczycieli kształcenia zawodowego, w zakresie aktualnych rozwiązań technologicznych z danego obszaru kształcenia zawodowego;
- w szkole prowadzona jest współpraca krajowa lub zagraniczna służąca podniesieniu jakości i atrakcyjności kształcenia zawodowego;
- szkoła przygotowuje uczniów do wykonywania zadań we współpracy międzypokoleniowej i międzynarodowej;

III. PODSTAWY PRAWNE WSDZ

Wewnątrzszkolny System Doradztwa Zawodowego w Technikum Ekonomiczno-Administracyjnego nr 1 w Zespole Szkół Ekonomicznych w Poznaniu powstał w oparciu o następujące aktyprawne:

1. *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. 1997, nr 78 poz. 483)*
2. *Ustawa prawo oświatowe z dnia 14 grudnia 2016, Dz.U. 2017 poz. 59.*
3. *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 sierpnia 2018 r., (Dz.U. 2018 poz. 1675) w sprawie doradztwa zawodowego.*
4. *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 marca 2017 r., (Dz.U. 2017 poz. 703) w sprawieramowychplanównauczaniadlapublicznychszkół.*
5. *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. (Dz.U. 2017 poz. 356) w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej.*
6. *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 marca 2017 r. (Dz.U. 2017 poz. 649) w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli.*
7. *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. (Dz.U. 2002 nr 10 poz. 96, Dz.U. 2003 nr 146 poz. 1416; Dz.U. 2004 nr 66 poz. 606; Dz.U. 2005 nr 10 poz. 75; Dz.U. 2007 nr 35 poz. 222; Dz.U. 2017 poz. 649) w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół.*
8. *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 sierpnia 2018r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz.U. 2018 poz. 1647)*
9. *Statut Zespołu Szkół Ekonomicznych w Poznaniu*

IV. CELE WEWNĄTRZSZKOLNEGO SYSTEMU DORADZTWA ZAWODOWEGO

1. CEL OGÓLNY

Celem wdrożenia WSDZ jest przygotowanie ucznia do świadomego, samodzielnego planowania własnego rozwoju edukacyjno-zawodowego oraz podejmowania przez niego decyzji w oparciu o znajomość własnych zasobów, wiedzę dotyczącą rynku pracy oraz możliwości, jakie daje funkcjonujący w Polsce i Europie system edukacyjny. Realizacja tego celu powinna zakończyć się stworzeniem przez uczniów Indywidualnych Planów Kariery przewidzianych do wykonania w perspektywie najbliższych lat.

2. CELE SZCZEGÓŁOWE

2.1. Cele ucznia:

- rozwijanie świadomości własnego potencjału zawodowego: mocnych i słabych stron, zainteresowań, preferencji i predyspozycji zawodowych oraz ich wpływu na dokonywane wybory zawodowe i podejmowania na tej podstawie trafnych decyzji edukacyjno-zawodowych;
- rozwijanie motywacji wewnętrznej do budowania własnej kariery;
- rozwijanie umiejętności komunikacyjnych (w tym doskonalenie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach nowych oraz konfliktowych), a także dbania o utrzymanie nawiązanych kontaktów i odpowiedni wizerunek zawodowy (również w mediach społecznościowych);
- nabycie wiedzy na temat poszerzania kwalifikacji oraz roli dodatkowych uprawnień w wybranym zawodzie oraz możliwości ich zdobycia a także ich znaczenia dla potencjalnego pracodawcy;
- poszerzanie zasobu wiedzy na temat możliwości zdobycia doświadczenia zawodowego w trakcie nauki, potencjalnych dalszych ścieżek kształcenia oraz możliwości zdobycia zatrudnienia (również za granicą); nabywanie wiedzy w zakresie zakładania i prowadzenia własnej działalności gospodarczej;
- rozwijanie umiejętności planowania ścieżki kariery (Indywidualnego Planu Kariery),
w tym ustalania celów edukacyjno-zawodowych;
- w sytuacji nietrafnego wyboru zawodu: rozwijanie umiejętności radzenia sobie z koniecznością dokonania ponownej decyzji edukacyjno-zawodowej.

2.2. Cele nauczyciela:

- aktywizowanie uczniów do planowania kariery edukacyjno-zawodowej;
- wzmacnianie prestiżu zawodu, w którym kształcą się uczeń;
- wspieranie uczniów w rozwijaniu kompetencji społecznych i innych kompetencji kluczowych, m.in. inicjatywy i kreatywności;
- wspieranie uczniów w rozwijaniu zainteresowań i umiejętności;
- uświadamianie uczniom znaczenia wiedzy z poszczególnych przedmiotów dla kształtowania umiejętności zawodowych;
- przedstawianie uczniom przykładowych możliwości rozwijania kariery w wybranym przez nich zawodzie.

2.3. Cele rodzica:

- aktywizowanie dzieci do planowania własnej kariery zawodowej;
- wzmacnianie poczucia akceptacji dokonanych przez ucznia wyborów;
- wspieranie dzieci w poszukiwaniu oraz testowaniu możliwości rozwoju osobistego oraz zawodowego;
- wskazywanie możliwości rozwojowych na wszystkich płaszczyznach rozwoju: społecznej, zawodowej, indywidualnej;
- wspieranie w rozwijaniu pasji oraz zainteresowań;
- współpraca z otoczeniem edukacyjnym dziecka w celu efektywniejszego zrozumienia oraz wsparcia w rozwoju.

2.4. Cele doradcy zawodowego - koordynatora Wewnątrzszkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego w szkole

2.4.1. Cele związane z kształtowaniem postaw i zachowań ucznia:

- rozwój umiejętności rozpoznawania i nazywania własnych zasobów osobistych oraz ich wykorzystywania w kształtowaniu swojej drogi zawodowej;
- kreowanie postaw przedsiębiorczych, przezwyciężanie bierności, doskonalenie umiejętności radzenia sobie ze stresem oraz w sytuacjach trudnych;
- kształcenie nawyków ciągłego uczenia się oraz zdobywania nowych doświadczeń;
- kształtowanie postaw otwartości i umiejętności autoprezentacji swojej wiedzy i potencjału osobowościowego;
- kształtowanie nawyków planowania przyszłości oraz organizowania i kontrolowania przebiegu swoich działań;
- kształtowanie umiejętności modelowania drogi edukacyjno-zawodowej i konsekwentnego dążenia do celu.

2.4.2. Cele związane z kształtowaniem umiejętności ucznia:

- planowania przyszłości zawodowej;
- komunikowania się;
- nawiązywania i utrzymywania kontaktów;
- organizowania działań swoich i zespołu;
- współpracy w zespołach wielokulturowych i wielopokoleniowych;
- przygotowania dokumentów związanych z pracą zawodową;
- poszukiwania pracy, prezentowania się na rynku pracy;
- przeprowadzania negocjacji;
- planowania, organizowania i kontrolowania własnej działalności gospodarczej;
- planowania, organizowania i kontrolowania własnej działalności projektowej.

2.4.3. Cele związane z wiedzą ucznia:

- poznanie świata zawodów,
- poznanie potencjalnych ścieżek edukacyjnych w wybranych zawodach,
- poznanie zasad rządzących rynkiem pracy,
- poznanie zasad obowiązujących w kompletowaniu dokumentów związanych z pracą,
- poznanie podstaw prawa pracy,
- poznanie zasad tworzenia biznesplanu, podejmowania własnej działalności gospodarczej,
- poznanie sytuacji społeczno-gospodarczej na lokalnym rynku,
- poznanie zasad funkcjonowania sektora usług jako jednego z obszarów rynku pracy

V. DZIAŁANIA ZWIĄZANE Z DORADZTWEM ZAWODOWYM

Działania związane z doradztwem zawodowym w TEA w Zespole Szkół Ekonomicznych są kierowane do trzech grup adresatów:

- uczniów,
- rodziców,
- nauczycieli.

1. Działania skierowane do uczniów

- udzielanie porad i konsultacji indywidualnych;
- prowadzenie zajęć grupowych związanych tematycznie z obszarami: poznawanie własnych zasobów, świata zawodów i rynku pracy, rynku edukacyjnego i uczenie się przez całe życie, planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych;
- pomaganie uczniom w przygotowywaniu teczek „portfolio”;
- realizowanie elementów doradztwa zawodowego na zajęciach przedmiotowych z uwzględnieniem specyfiki danego przedmiotu;
- aranżowanie sytuacji sprzyjających poznawaniu własnych zasobów – np. poprzez udział w konkursach, przygotowywanie określonych zadań na zajęcia przedmiotowe, udział w organizowaniu uroczystości i imprez szkolnych;
- określanie potencjału edukacyjno-zawodowego;
- organizowanie praktyk zawodowych i staży zawodowych;
- organizowanie spotkań z przedstawicielami firm prowadzącymi akcje rekrutacyjne, gotowych zatrudniać uczniów i absolwentów;

- zachęcanie do pozyskiwania referencji z miejsc zajęć praktycznych lub miejsc odbywania przez uczniów staży zawodowych;
- prowadzenie kół zainteresowań zgodnie z oczekiwaniami uczniów;
- inspirowanie do zdobywania nowych umiejętności poprzez udział w dodatkowych zajęciach zawodowych;
- angażowanie uczniów w działania na rzecz promocji szkoły;
- organizowanie spotkań z przedstawicielami instytucji rynku pracy;
- organizowanie wizyt w firmach, w których znajdują się stanowiska pracy adekwatne do zawodów wybieranych przez uczniów;
- umożliwianie udziału w spotkaniach informacyjnych i targach dotyczących planowania ścieżki edukacyjnej
- prowadzenie dodatkowych szkoleń, kursów zawodowych, seminariów;
- umożliwianie udziału w targach pracy;
- umożliwianie udziału w targach edukacyjnych;
- organizowanie konkursów zawodowych;
- stosowanie metod aktywizujących (np. metoda projektów, symulacja) wpływających na zwiększenie zaangażowania uczniów i samodzielności w planowaniu kariery;
- organizowanie dla uczniów spotkań informacyjnych z przedstawicielami szkół dla dorosłych;
- informowanie o ofercie kształcenia po ukończeniu szkoły – w tym o kwalifikacyjnych kursach zawodowych (KKZ)
- informowanie o dodatkowej ofercie kształcenia zawodowego i rozwoju osobistego
- umożliwianie zdobywania dodatkowych uprawnień w trakcie nauki;
- organizowanie spotkań z osobami prezentującymi własne ścieżki rozwoju zawodowe go (absolwenci szkoły, przedstawiciele zawodu);
- udostępnianie materiałów multimedialnych ułatwiających poruszanie się po rynku pracy i rynku edukacyjnym, planowanie własnej działalności i samopoznanie;
- inspirowanie i pomaganie w przygotowywaniu przez uczniów Indywidualnych Planów Kariery (IPK).
- umożliwianie udziału w spotkaniach informacyjnych i targach dotyczących planowania ścieżki edukacyjnej;
- monitorowanie osiągnięć uczniów w cyklu kształcenia oraz badanie losów absolwentów;
- prowadzenie klas patronackich.

2. Działania skierowane do nauczycieli, wychowawców i specjalistów

- umożliwianie zainteresowanym osobom udziału w szkoleniach i kursach z zakresu doradztwa zawodowego;
- prowadzenie lekcji koleżeńskich;
- organizowanie szkoleniowych posiedzeń rad pedagogicznych;
- organizowanie wizyt studyjnych w firmach;
- inicjowanie kontaktów z przedstawicielami instytucji działających na rynku pracy;
- organizowanie spotkań z przedstawicielami firm lokalnego rynku pracy;
- organizowanie szkoleń przy współudziale pracodawców, w szczególności dla nauczycieli kształcenia zawodowego w zakresie najnowszych rozwiązań technologicznych z danego obszaru kształcenia zawodowego;
- organizowanie staży zawodowych dla nauczycieli;
- udostępnianie zasobów z obszaru doradztwa zawodowego;
- wspieranie w realizacji zadań doradztwa zawodowego.

3. Działania skierowane do rodziców:

- organizowanie spotkań informacyjno-doradczych z doradcą zawodowym w szkole;
- organizowanie spotkań z przedstawicielami instytucji rynku pracy;
- organizowanie spotkań z przedstawicielami firm lokalnego rynku pracy;
- prowadzenie konsultacji dotyczących decyzji edukacyjno-zawodowych uczniów;
- informowanie o targach pracy;
- informowanie o targach edukacyjnych;
- udostępnianie informacji edukacyjnych i zawodowych (między innymi poprzez: bibliotekę publikacji, stronę www szkoły, szkolne konto Facebooka, tablice informacyjne, e-dziennik Librus).
- włączanie rodziców, przedstawicieli różnych zawodów, do realizacji zadań z zakresu doradztwa zawodowego w szkole poprzez spotkania i wycieczki zawodoznawcze, organizowanie imprez szkolnych związanych z doradztwem zawodowym.

Doradztwo zawodowe dla uczniów jest realizowane:

Doradztwo dla uczniów jest realizowane w formie grupowej i indywidualnej. Prowadzenie działań związanych z doradztwem zawodowym, skierowanych do rodziców oraz nauczycieli, także odbywa się w obu tych formach:

- w formie grupowych zajęć związanych z doradztwem zawodowym, które są prowadzone przez doradcę zawodowego (w wymiarze wynikającym z ramowych planów nauczania minimum 10 godzin w całym cyklu kształcenia – od roku szkolnego 2019/2020) lub zajęć dodatkowych np. podczas lekcji z wychowawcą.

- w formie indywidualnych porad i konsultacji prowadzonych przez doradcę zawodowego lub innych specjalistów, wychowawców i nauczycieli;
- poprzez wspomaganie uczniów w wyborze kierunku kształcenia i zawodu w trakcie bieżącej pracy z uczniami, prowadzonych przez doradcę zawodowego, nauczycieli i wychowawców m.in. na obowiązkowych i dodatkowych zajęciach edukacyjnych, zajęciach z wychowawcą i innych zajęciach, a także w podczas innych działań związanych z doradztwem zawodowym realizowanych w szkole lub poza nią;
- poprzez działania realizowane w ramach Szkolnego Punktu Informacji i Kariery (SPInKa);
- poprzez koła zainteresowań i zajęcia rozwijające uzdolnienia.
- inne działania doradcze, np. podczas Dni Kariery

VI. EFEKTY DZIAŁAŃ PODEJMOWANYCH W RAMACH WSDZ

Efektom końcowym realizacji WSDZ jest przygotowanie ucznia do podejmowania trafnych decyzji w wyborze dalszego kształcenia oraz przygotowanie absolwenta do ukształtowania orientacji zawodowej, umożliwiającej mu aktywne funkcjonowanie na krajowym i unijnym rynku pracy.

Efekty dotyczą następujących obszarów:

1. Poznawanie własnych zasobów

Uczeń:

- sporządza bilans własnych zasobów na podstawie dokonanej autoanalizy („portfolio”);
- określa obszary do rozwoju edukacyjno-zawodowego i osobistego;
- określa wpływ stanu zdrowia na wykonywanie zadań zawodowych;
- rozpoznaje swoje możliwości i ograniczenia w zakresie wykonywania zadań zawodowych i uwzględnia je w planowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej;
- analizuje własne zasoby (zainteresowania, zdolności, uzdolnienia, kompetencje, predyspozycje zawodowe) w kontekście planowania ścieżki edukacyjno-zawodowej;
- określa własny system wartości, w tym wartości związanych z pracą i etyką zawodową.
- analizuje informacje o lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim rynku pracy oraz funkcjonujących na nim zasadach w kontekście wyborów edukacyjno-zawodowych;

2. Świat zawodów i rynek pracy

Uczeń:

- analizuje informacje o lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim rynku pracy oraz funkcjonujących na nim zasadach w kontekście wyborów edukacyjno-zawodowych;
- określa zawody i stanowiska pracy, dla których bazę stanowią jego kwalifikacje,

- z uwzględnieniem zawodów przyszłości i zapotrzebowania rynku pracy
- porównuje formy zatrudnienia i możliwości funkcjonowania na rynku pracy jako pracownik, pracodawca lub osoba prowadząca działalność gospodarczą w obszarze, w którym się kształci, oraz analizuje podstawy prawa pracy, w tym rodzaje umów o pracę, sposoby ich rozwiązywania, prawa i obowiązki pracownika;
 - konfrontuje własne zasoby ze zidentyfikowanymi potrzebami i oczekiwaniami pracodawców oraz wymaganiami rynku pracy;
 - określa znaczenie i wskazuje możliwości odbycia stażu zawodowego lub zdobycia zatrudnienia z wykorzystaniem dostępnych form aktywizacji zawodowej;
 - sporządza i aktualizuje dokumenty aplikacyjne zgodnie z wymaganiami pracodawców;
 - przygotowuje się do zaprezentowania siebie i swoich kompetencji podczas rozmowy kwalifikacyjnej;
 - charakteryzuje przebieg procesu zakładania własnej działalności gospodarczej oraz instytucje wspomagające zakładanie własnej działalności gospodarczej;
 - charakteryzuje instytucje wspomagające planowanie ścieżki edukacyjno-zawodowej, w tym instytucje rynku pracy.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie

Uczeń:

- korzysta ze źródeł informacji dotyczących dalszego kształcenia i doskonalenia zawodowego formalnego, pozaformalnego i nieformalnego;
- analizuje możliwości uzupełniania, poszerzania i uzyskiwania nowych kwalifikacji zawodowych w ramach krajowego i europejskiego systemu kwalifikacji;
- określa korzyści wynikające z uczenia się przez całe życie w rozwoju osobistym i zawodowym;
- analizuje możliwości kontynuowania nauki.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych

Uczeń:

- ustala swoje cele, zadania i działania w kontekście planowania ścieżki edukacyjno-zawodowej;
- sporządza indywidualny plan działania – planuje różne warianty ścieżek edukacyjno-zawodowych na podstawie bilansu własnych zasobów i wartości oraz informacji na temat rynku edukacji i rynku pracy, przewidując skutki własnych decyzji;
- dokonuje wyboru dalszej ścieżki edukacyjno-zawodowej zgodnie z posiadanymi zasobami i określonymi celami zawodowymi.

VII. REALIZATORZY DZIAŁAŃ ZWIĄZANYCH Z DORADZTWE M ZAWODOWYM

W Zespole Szkół Ekonomicznych w realizację działań związanych z doradztwem zawodowym zaangażowani są **wszyscy członkowie rady pedagogicznej**: dyrektor, nauczyciele wychowawcy, nauczyciele przedmiotowi, nauczyciel-bibliotekarz, pedagog, psycholog, doradca zawodowy, oraz pielęgniarka szkolna.

Poniżej przedstawiono **zakresy działań** z obszaru doradztwa dla poszczególnych osób i formę organizacji wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego:

Dyrektor:

- odpowiada za organizację działań związanych z doradztwem zawodowym;
- powołuje koordynatora doradztwa zawodowego w szkole oraz nadzoruje jego pracę;
- współpracuje z doradcą zawodowym w celu realizacji WSDZ;
- wspiera kontakty pomiędzy uczestnikami procesu doradztwa zawodowego w szkole a instytucjami zewnętrznymi;
- zapewnia warunki do realizowania w szkole doradztwa zawodowego;
- powołuje w szkole Szkolny Punkt Informacji i Kariery;
- organizuje w szkole wspomaganie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym polegające na planowaniu i przeprowadzaniu działań mających na celu poprawę jakości pracy szkoły w tym obszarze.

Doradca zawodowy/ koordynator doradztwa zawodowego w szkole:

- planuje, koordynuje, monitoruje i prowadzi ewaluację oraz promuje działania związane z doradztwem zawodowym podejmowane przez szkołę we współpracy z wychowawcami, nauczycielami i specjalistami;
- określa mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia uczniów;
- systematycznie diagnozuje zapotrzebowania uczniów i ich rodziców na informacje edukacyjne i zawodowe oraz pomoc w planowaniu kształcenia i kariery zawodowej,
- gromadzi, aktualizuje i udostępnia informacje na temat oferty edukacyjnej i rynku pracy,
- prowadzi zajęcia z zakresu doradztwa zawodowego, zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu oraz planowaniem ścieżki edukacyjno - zawodowej, w tym uświadamia znaczenie mediów społecznościowych w budowaniu wizerunku zawodowego,
- współpracuje z innymi nauczycielami w tworzeniu i zapewnieniu ciągłości działań w zakresie doradztwa edukacyjno-zawodowego,
- wspiera nauczycieli, wychowawców oraz innych specjalistów w udzielaniu

- pomocy psychologiczno- pedagogicznej,
- wspomaga rodziców w procesie podejmowania decyzji edukacyjnych i zawodowych przez ich dzieci,
 - współpracuje ze specjalistami z poradni psychologiczno-pedagogicznych, instytucjami rynku pracy i partnerami z otoczenia społeczno-gospodarczego w celu realizacji działań z zakresu doradztwa zawodowego.
 - organizuje współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym szkoły podnoszącą efektywność prowadzonych działań związanych z doradztwem zawodowym;
 - pomaga uczniom w planowaniu kształcenia i kariery zawodowej;
 - prowadzi doradztwo indywidualne dla uczniów;
 - współpracuje z dyrektorem szkoły, realizując zadania związane z doradztwem zawodowym;
 - wspólnie z zespołem przygotowuje projekt WSDZ;

Wychowawcy:

- określają mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia uczniów;
- eksponują w trakcie bieżącej pracy z uczniami związki realizowanych treści nauczania z treściami programowymi doradztwa zawodowego;
- włączają do swoich planów wychowawczych zagadnienia z zakresu doradztwa zawodowego;
- realizują tematy związane z doradztwem zawodowym na godzinach wychowawczych;
- wskazują uczniom specjalistów, którzy mogą udzielać wsparcia w planowaniu kariery zawodowej;
- współpracują z rodzicami w zakresie planowania ścieżki kariery edukacyjno-zawodowej ich dzieci;
- współpracują z doradcą zawodowym oraz innymi nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym.

Nauczyciele przedmiotów ogólnych i zawodowych:

- określają mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia uczniów;
- **eksponują w trakcie bieżącej pracy z uczniami związki realizowanych treści nauczania z treściami programowymi doradztwa zawodowego;**
- współpracują z wychowawcami klas w zakresie realizowania doradztwa zawodowego dla uczniów;
- przygotowują uczniów do udziału w konkursach;
- prowadzą koła zainteresowań, zajęcia dodatkowe;
- współpracują z doradcą zawodowym oraz innymi nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym.

Pedagog, psycholog:

- określają mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia uczniów;
- włączają treści z zakresu doradztwa zawodowego w prowadzone przez siebie zajęcia dla uczniów;
- współpracują z wychowawcami klas w ramach realizacji działań z zakresu doradztwa zawodowego dla uczniów;
- włączają się w proces podejmowania przez uczniów decyzji edukacyjnych i zawodowych (informacje dotyczące ucznia wynikające z pracy specjalisty);
- współpracują z doradcą zawodowym oraz innymi nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym.

Nauczyciel-bibliotekarz:

- współpracuje z doradcą zawodowym oraz innymi nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym;
- opracowuje, aktualizuje i udostępnia zasoby dotyczące doradztwa zawodowego;
- włącza się w organizowane przez szkołę i instytucje zewnętrzne wydarzenia z zakresu doradztwa zawodowego.

Pielęgniarka szkolna:

- współpracuje z doradcą zawodowym oraz nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym;
- udziela informacji o kwestiach zdrowotnych ważnych w kontekście zawodów wybieranych przez uczniów;
- organizuje dla uczniów spotkania dotyczące dbania o zdrowie i bezpieczeństwo oraz kształtowania właściwych nawyków adekwatnych do zawodów wybranych przez uczniów.

VIII. ZASOBY MATERIALNE PRZYDATNE W REALIZACJI DZIAŁAŃ ZWIĄZANYCH Z DORADZTWE M ZAWODOWYM

Zajęcia z zakresu doradztwa zawodowego są realizowane w sali, w której znajduje się komputer z dostępem do Internetu oraz rzutnik multimedialny. Doradca zawodowy ma umożliwiony dostęp do pracowni komputerowej w celu prowadzenia zajęć grupowych dla uczniów. Uczniowie mają dostęp do komputerów, na których zainstalowane są programy edukacyjne w bibliotece. Zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu (doradztwo indywidualne) odbywają się w gabinecie lub pokoju z dostępem do Internetu dla doradcy zawodowego oraz dla uczniów.

Wyposażenie doradcy zawodowego stanowią:

- biblioteczka z materiałami i publikacjami dla uczniów, dla nauczycieli i rodziców (np. przewodnik po zawodach, teczki informacji o zawodach, poradniki, materiały zawodoznawcze, ulotki, broszury, klasyfikacja zawodów i specjalności itp.);
- sprzęt do ekspozycji materiałów drukowanych (tablice informacyjne, regały na książki, stojaki na ulotki);
- sprzęt do powielania materiałów informacyjnych;
- zbiory informacji drukowanych (informatory, ulotki, czasopisma specjalistyczne, itp.);
- zbiory informacji multimedialnych;
- materiały wspomagające pracę doradcy i nauczycieli: ankiety, kwestionariusze, scenariusze zajęć itp.;
- materiały biurowe i inne niezbędne do realizacji zajęć z zakresu doradztwa zawodowego;
- tablice (flipchart, ścienna, magnetyczna).

IX. Monitoring i ewaluacja wewnętrzna WSDZ

Wewnątrzszkolny System Doradztwa Zawodowego oraz roczny plan doradztwa są monitorowane. Za monitoring odpowiada bezpośrednio doradca zawodowy, który jest koordynatorem doradztwa zawodowego na terenie ZSE. Monitoring stanowi podstawę do okresowej ewaluacji i koniecznych modyfikacji WSDZ. Dyrektor, po konsultacji z doradcą zawodowym, ustala sposoby, zasady i harmonogram oraz obszary prowadzenia monitoringu i ewaluacji. Ewaluacja przeprowadzana jest w formie wybranej przez szkołę: co roku, oraz po całym cyklu kształcenia. Rada pedagogiczna, rodzice uczniów, osoby i instytucje z otoczenia gospodarczo- społecznego są informowani o realizacji doradztwa zawodowego w szkole. Działanie to ma charakter informacyjny, a także promujący szkołę i pracę zespołu nauczycieli i specjalistów zaangażowanych w zadania z zakresu doradztwa zawodowego.

X. TREŚCI PROGRAMOWE DORADZTWA ZAWODOWEGO W TECHNIKUM EKONOMICZNO-ADMINISTRACYJNYM NR 1

W programie uwzględniono cztery obszary, które wyznaczają treści programowe doradztwa zawodowego dla uczniów Technikum:

Poznawanie własnych zasobów: określenie swoich zainteresowań, zdolności i uzdolnień, mocnych i słabych stron, jako potencjalnych obszarów do rozwoju, ograniczeń, kompetencji, wartości, predyspozycji zawodowych, stanu zdrowia;

Świat zawodów i rynek pracy: poznawanie zawodów, wyszukiwanie oraz przetwarzanie informacji o zawodach i rynku pracy, umiejętność poruszania się po nim, poszukiwanie i utrzymanie pracy;

Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie: poznanie systemu edukacji i innych form uczenia się, wyszukiwanie oraz przetwarzanie informacji o formach i placówkach kształcenia, uczenie się przez całe życie;

Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych:

planowanie ścieżki edukacyjnej i zawodowej z przygotowaniem do zdobywania doświadczenia zawodowego oraz refleksji nad nim, podejmowanie i zmiany decyzji dotyczących edukacji i pracy, korzystanie z całonocnego poradnictwa kariery.

Zajęcia realizowane są w formie zajęć w grupie klasowej w liczbie minimum 10 godzin w całym cyklu kształcenia (od roku szkolnego 2019/2020)

Tematyka zajęć prowadzonych przez doradcę zawodowego:

Lp.	TEMATYKA ZAJĘĆ	MINIMALNA LICZBA GODZIN	TERMIN REALIZACJI	BLOK TEMATYCZNY
1.	Mocne i słabe strony	1h	I rok nauki	poznawanie własnych zasobów
2.	Praca w grupie,	1h	III rok nauki	
3.	Organizacja pracy własnej	1h	III rok nauki	
4.	Funkcjonowanie w organizacji	1h	IV rok nauki	
5.	Komunikacja	1h	II rok nauki	
6.	Motywacja	1h	II rok nauki	
7.	Potrzeby edukacyjno-zawodowe	1h	III - IV rok nauki	rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie
8.	Rynek pracy, Przedsiębiorczość	1h	IV rok nauki	świat zawodów i rynek pracy
9.	Proces rekrutacyjny	1h	IV rok nauki	
10.	Planowanie kariery	1h	IV rok nauki	planowanie własnego rozwoju

ZAŁĄCZNIK 1

PODMIOTY ZEWNĘTRZNE WSPIERAJĄCE SZKOŁĘ W REALIZACJI WENĄTRZSZKOLNEGO SYSTEMU DORADZTWA ZAWODOWEGO

Zespół Szkół Ekonomicznych, celu realizacji działań związanych z WSDZ, pozyskuje partnerów wspierających działania związane z doradztwem zawodowym. Są to instytucje, placówki, firmy, które mogą być zaangażowane w działania kierowane do trzech grup adresatów: uczniów, nauczycieli i rodziców. Szkoła nawiązuje kontakty, tworzy sieć współpracy z podmiotami, które angażują się w działania z zakresu doradztwa zawodowego oraz korzysta ze wsparcia merytorycznego udzielanego przez poradnie, instytucje i stowarzyszenia. Zespół Szkół Ekonomicznych w szczególności współpracuje i korzysta ze wsparcia merytorycznego następujących podmiotów:

Centrum Doradztwa Zawodowego dla Młodzieży w Poznaniu:

Rodzaj wsparcia:

- organizowanie seminariów informacyjnych dotyczących systemu kształcenia i rynków pracy;
- organizowanie warsztatów;
- prowadzenie indywidualnych konsultacji dla młodzieży;
- konsultacje metodyczne dla doradcy i specjalistów;
- organizowanie konkursów i wydarzeń związanych z rozwojem zawodowym, przedsiębiorczością i planowaniem kariery;

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Poznaniu:

Rodzaj wsparcia:

- diagnozowanie predyspozycji, zainteresowań zawodowych uczniów;
- udzielanie pomocy w rozwiązywaniu problemów osobistych, planowaniu działań w tym wyborze kierunku kształcenia i zawodu oraz planowaniu kształcenia i kariery;
- prowadzenie dla uczniów zajęć grupowych z zakresu rozwoju osobistego, samopoznania, planowania przyszłości.

Ośrodki doskonalenia nauczycieli w Poznaniu:

Rodzaj wsparcia:

- przygotowywanie publikacji z zakresu doradztwa zawodowego.

Szkoły wyższe z terenu Poznania:

w szczególności: **Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Politechnika Poznańska, Wyższa Szkoła Bankowa, Collegium Da Vinci, Uniwersytet Ekonomiczny**

Rodzaj wsparcia:

- udzielanie informacji na temat kierunków kształcenia i zasad rekrutacji itp.;
- prowadzenie dla uczniów warsztatów – związanych z rozwojem zawodowym i rozwijających umiejętności społeczne;
- organizowanie laboratoriów, wykładów i warsztatów rozwijających zainteresowania uczniów;
- organizowanie warsztatów z doradztwa zawodowego;
- organizowanie dni otwartych w szkołach lub na uczelniach;

Powiatowy Urząd Pracy w Poznaniu:

Rodzaj wsparcia:

- udostępnianie zasobów informacji edukacyjnych i zawodowych;
- udzielanie porad dotyczących rynku pracy za granicą (usługi doradców Sieci Europejskich Ofert Pracy EURES);

Stowarzyszenie Księgowych w Polsce Oddział Wielkopolski

Rodzaj wsparcia:

- organizacja prelekcji dotyczących planowania ścieżki kariery w zawodzie księgowego
- prowadzenie warsztatów związanych z rozwijaniem zainteresowań uczniów

Pracodawcy:

w szczególności firmy patronackie:

Grant Thornton
IKEA Business Service Center
Lorenz Services
MAN Accounting Center

Rodzaj wsparcia:

- umowy patronackie polepszające jakość kształcenia zawodowego i atrakcyjność absolwentów na rynku pracy;
- branie udziału w doskonaleniu zawodowym nauczycieli w szczególności nauczycieli kształcenia zawodowego

- współorganizowanie zajęć praktycznych dla uczniów;
- tworzenie klas patronackich;
- współorganizowanie konkursów zawodowych;
- współorganizowanie konkursów dla uczniów;
- włączanie się w modyfikowanie programów nauczania;
- współorganizowanie szkoleń oraz seminariów zawodowych;
- organizowanie staży zawodowych dla uczniów;
- organizowanie szkoleń, seminariów, staży zawodowych dla nauczycieli;
- tworzenie atrakcyjnych miejsc pracy dla absolwentów;
- kreowanie ścieżki kariery w obrębie przedsiębiorstwa z myślą o absolwentach;
- promowanie kształcenia dualnego;
- organizowanie wizyt studyjnych w firmach dla uczniów i nauczycieli;
- współorganizowanie spotkań z przedstawicielami firm dla uczniów, rodziców i nauczycieli;
- sponsorowanie przedsięwzięć wzbogacających ofertę edukacyjno-zawodową oraz bazę dydaktyczną szkoły.

Ośrodek Rozwoju Edukacji (ORE):

Rodzaj wsparcia:

- przygotowywanie publikacji z zakresu doradztwa zawodowego;
- opracowywanie dokumentów wspierających pracę doradcy zawodowego (programy, wzorcowe rozwiązania, e-zasoby);

Stowarzyszenie Doradców Szkolnych i Zawodowych RP:

Rodzaj wsparcia:

- organizowanie Olimpiady z Wiedzy o Planowaniu i Zarządzaniu Karierą Zawodową;
- organizowanie Ogólnopolskiego Tygodnia Kariery.

ZAŁĄCZNIK 2

SŁOWNIK PODSTAWOWYCH POJĘĆ

DORADZTWO ZAWODOWE –proces wspierania osób w osiągnięciu lepszego zrozumienia samego siebie w odniesieniu do rodzaju pracy i środowiska pracy, w odniesieniu do wyboru właściwego zawodu, zmiany zatrudnienia oraz właściwego dostosowania zawodowego. Jego celem jest zapoznanie osoby radzącej się z: jej możliwościami i zainteresowaniami, możliwościami zawodowymi na rynku pracy, warunkami ekonomicznymi określonych prac i zawodów, przeciwwskazaniami i szczególnymi wymaganiami z punktu widzenia minimalnego i najlepszego poziomu dostosowania zawodowego, sposobami poszukiwania pracy, sposobami kontaktowania się z pracodawcą.

DORADCA ZAWODOWY –osoba udzielająca pomocy w planowaniu i rozwoju kariery zawodowej, w wyborze odpowiedniego poziomu i kierunku dalszego kształcenia, a także odpowiedniego zawodu i miejsca zatrudnienia, stosując indywidualne i grupowe metody sprzyjające samopoznaniu i nabywaniu wiedzy o świecie zawodów. Współpracuje z pracodawcami w doborze kandydatów do pracy, publicznymi służbami zatrudnienia, innymi instytucjami rynku pracy oraz organizatorami kształcenia i szkolenia zawodowego.

SZKOLNY DORADCA ZAWODOWY - etatowy pracownik szkoły z wydzielonym pensum godzin na realizację zadań zgodnych z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach.

PORADNICTWO ZAWODOWE –działalność polegająca na udzielaniu młodzieży i dorosłym porad i pomocy w znalezieniu pracy, wyborze zawodu lub jego zmianie, a także kierunku kształcenia zawodowego, z uwzględnieniem możliwości psychofizycznych jednostki, jej sytuacji życiowej oraz aktualnych potrzeb rynku pracy. W przypadku młodzieży poradnictwo zawodowe to preorientacja zawodowa, która odbywa się w szkołach oraz poradniach psychologiczno - pedagogicznych. Standard usług poradnictwa zawodowego opiera się o zasadę bezpłatności, dobrowolności usług, równe traktowanie klientów, współdziałanie klientów, poufność świadczenia usług i ochrona danych osobowych, zawarcie z klientami jawnego kontraktu.

PREORIENTACJA ZAWODOWA – wstępny etap poradnictwa zawodowego polegający na zaznajamianiu młodzieży: z właściwościami różnych zawodów oraz wymaganiami, jakie trzeba spełniać, aby można było je wykonywać; ze strukturą szkolnictwa zawodowego, rodzajami szkół zawodowych oraz możliwościami nauki zawodu; z aktualnym i

perspektywicznym zapotrzebowaniem rynku pracy na poszczególne zawody oraz ich znaczeniem dla gospodarki narodowej; a także na kształtowaniu u młodzieży pozytywnego stosunku do pracy.

KOORDYNATOR WEWNĄTRZSZKOLNEGO SYSTEMU DORADZTWA ZAWODOWEGO – osoba odpowiedzialna za nadzór, realizację i modyfikację wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego. Funkcję koordynatora sprawuje szkolny doradca zawodowy, psycholog, pedagog lub osoba wyznaczona przez dyrektora szkoły.

KARIERA – w literaturze brakuje jednolitej definicji pojęcia kariery, jest ona przedstawiana między innymi jako:

- sekwencja ról zawodowych, przez które jednostka przechodzi w swym życiu zawodowym. Pojęcie zakłada, że kolejne role mogą wiązać się z coraz wyższym prestiżem, nie wyklucza jednak zawodowej i społecznej ruchliwości w dół;
- sekwencja kolejnych prac zawodowych i innych ról życiowych, których połączenie wyraża poziom zaangażowania danej osoby w pracę w jej ogólnym wzorcu samorozwoju.

POLSKA RAMA KWALIFIKACJI (PRK) – opis ośmiu wyodrębnionych w Polsce poziomów kwalifikacji odpowiadających odpowiednim poziomom europejskich ram kwalifikacji, sformułowany za pomocą ogólnych charakterystyk efektów uczenia się dla kwalifikacji na poszczególnych poziomach, ujętych w kategoriach wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.

POZIOM POLSKIEJ RAMY KWALIFIKACJI - zakres i stopień złożoności wymaganych efektów uczenia się dla kwalifikacji danego poziomu, sformułowanych za pomocą ogólnych charakterystyk efektów uczenia się. W PRK wyodrębniono 8 poziomów, które odnoszą się bezpośrednio do 8 poziomów Europejskiej Ramy Kwalifikacji.

KWALIFIKACJE ZAWODOWE – zestaw efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności, kompetencji społecznych, nabytych w edukacji formalnej lub nieformalnej, których osiągnięcie zostało potwierdzone przez upoważnioną instytucję.

KWALIFIKACJA W ZAWODZIE – wyodrębniony w danym zawodzie zestaw efektów kształcenia, których osiągnięcie potwierdza świadectwo wydane przez okręgową komisję egzaminacyjną po zdaniu egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie w zakresie jednej kwalifikacji. Do uzyskania dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe, zależnie od zawodu, może być wymagane uzyskanie jednej lub kilku kwalifikacji w zawodzie. Ta sama kwalifikacja w zawodzie może występować w różnych zawodach.

KOMPETENCJE – zdolność, umiejętność wykonywania czegoś prawidłowo lub efektywnie; zakres zdolności lub wiedzy danej osoby lub grupy. Kompetencja nie istnieje w oderwaniu od zachowań, które możemy obserwować. Kompetencja przejawia się w wielu różnych zachowaniach. W publikacjach zawarte są różne podziały kompetencji.

KOMPETENCJE ZAWODOWE – predyspozycje w zakresie wiedzy, umiejętności i postaw, zapewniające realizację zadań zawodowych na poziomie skutecznym lub wyróżniającym, stosownie do standardów określonych przez organizację dla danego stanowiska: zdolność do wykorzystania wiedzy i umiejętności w praktycznym działaniu. Także: uprawnienia do działania w określonym obszarze zawodowym, na podstawie uzyskanych kwalifikacji, pozwalające na właściwe wykonanie zadań zawodowych; bez kompetencji nie można wykorzystać swoich kwalifikacji, zaś bez kwalifikacji nie można być kompetentnym.

KOMPETENCJE KLUCZOWE – połączenie wiedzy, umiejętności i postaw odpowiednich do sytuacji; kompetencje te potrzebne są wszystkim do samorealizacji i rozwoju osobistego, bycia aktywnym obywatelem, integracji społecznej i zatrudnienia. Kompetencje kluczowe uważane są za jednakowo ważne, a zakresy wielu z nich częściowo się pokrywają i są ze sobą powiązane.

Wyróżniamy osiem kompetencji kluczowych:

- porozumiewanie się w języku ojczystym,
- porozumiewanie się w językach obcych,
- kompetencje matematyczne i podstawowe kompetencje naukowo – techniczne,
- kompetencje informatyczne,
- umiejętność uczenia się,
- kompetencje społeczne i obywatelskie,
- inicjatywność i przedsiębiorczość,
- świadomość i ekspresja kulturalna.

WIEDZA – zbiór opisów faktów, zasad, teorii i praktyk, przyswojonych w procesie uczenia się, odnoszących się do dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.

UMIĘJĘTNOŚCI - przyswojona w procesie uczenia się zdolność do wykonywania zadań i rozwiązywania problemów właściwych dla dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.

UPRAWNIENIA ZAWODOWE – pojęcie często używane zamiennie z pojęciem kwalifikacje (nie jest zdefiniowane w Kodeksie Pracy); w węższym znaczeniu to prawo do czegoś, możliwość podjęcia określonego działania w zakresie objętym przepisami prawa; ponadto wydane w sposób formalny upoważnienie do wykonywania określonych zadań w ramach zawodu.

POSTAWA – nastawienie wobec ludzi, sytuacji, instytucji lub procesów społecznych, uważana za wskaźnik leżących u jej podstaw wartości lub przekonań; skłonność do postępowania w określony (bardziej lub mniej spójny) sposób wobec ludzi i sytuacji (gdy o postawie wnioskuje się jedynie na podstawie obserwowanych zachowań)

UZDOLNIENIA - dyspozycja warunkująca nabywanie nieprzeciętnych sprawności lub umiejętności w jakiejś dziedzinie; zdolności kierunkowe, często określane jako uzdolnienia specjalne lub talent, czyli takie właściwości jednostki, które pozwalają na uzyskanie wysokich osiągnięć w konkretnej dziedzinie aktywności .

WARTOŚCI – termin mający kilka różnych znaczeń:

- zasady i przekonania będące podstawą przyjętych w danej społeczności norm etycznych,
- wszystko, co jest dla danej osoby ważne, upragnione, niezbędne, a także darzone szacunkiem i uznaniem. W tym sensie wartość ma charakter subiektywny, ale równocześnie jest wyznaczana przez swoje obiektywne właściwości. Stanowi istotny składnik poglądu na świat danej jednostki oraz regulacji jej zachowań.

ZAINTERESOWANIA ZAWODOWE –utrzymująca się tendencja do obserwowania i poznawania danego obszaru rzeczywistości, związanego z wykonywaniem określonego rodzaju pracy zawodowej .

PREDYSPOZYCJE ZAWODOWE – właściwości anatomiczno-fizjologiczne, głównie budowa i funkcjonowanie układu nerwowego, w tym zadatki wrodzone, podlegające rozwojowi, warunkujące pomyślne wykonywanie zadań zawodowych.

PREFERENCJE ZAWODOWE –emocjonalne nastawienie ku pewnym zawodom: niezwyfikowane przez doświadczenie i wiedzę o możliwościach zdobycia danego zawodu i wymaganiach związanych z jego wykonywaniem .